

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת תזריע מצורע תשפ"ג לפ"ק

בעיר פאלם ספרינגס

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ויען - גליון אלף שנ"ט

זה 'ראשו יהיה פרוע', שיבואו נגעי בתים ויסתרו את ביתו, ולא יהיה לו גג על ראשו, וראשו יהיה פרוע ומגולה, 'וטמא טמא' יקרא, נגעי בגדים ושוב נגעי בתים.

*

ואמר הכתוב בטהרתו, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות, ועץ ארז ושני תולעת ואזוב וגו', וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטה על המים החיים, והזהר על המטהר מן הצרעת שבע פעמים וטהרו, ושלח את הצפור החיה על פני השדה (יד-ד). ויש להבין מה שאמר 'ולקח למטהר', דהוי ליה למימר 'והביא' שתי צפרים, כי הלא המצוה היא על המצורע להביא קרבנותיו – וברש"י עץ ארז, לפי שהנגעים באין על גסות הרוח. ושני תולעת ואזוב, מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב (תנחומא ג) ע"כ. וצריך ביאור למה הוצרך ליקח עץ ארז, הלא כיון שישפיל עצמו כתולעת ואזוב, ממילא לא יהא כארז. – וגם מהו הענין שטובל הצפור החיה בדם הצפור השחוטה, ובודאי שחוץ מסודן של הדברים, יש בזה לימוד גם בפשוטו של מקרא.

ונראה כי אמרו (ערכין טו.) על שבעה דברים נגעים באים. וכתוב בבעל הטורים (יד-ז) דלכן מזה על המצורע שבע פעמים ע"ש. ואחד מהם גסות הרוח, דכתיב (דברי הימים ב כו-טו) ובחזקתו גבה לבו וגו', והצרעת זרחה במצחו. וכמו כן באים על לשון הרע דכתיב (תהלים קא-ה) מלשני בסתר רעהו אותו אצמית ע"ש. ושני חטאים אלו משולבות זו בזו, כי מי שלבו גבוה, ונפשו חשובה עליו, שהוא אדם השלם, בקל הוא נכשל לדבר על אחרים, ואינו חושש שלא יאמרו לו מום שבך אל תאמר לחברך (בבא מציעא טו:), או יאמרו לו טול קורה מבין עיניך (ערכין טו:), כי לפי דעתו הוא שלם ביראתו ומדותיו. ולא עוד, אלא מי שרוחו גבוהה, הוא משפיל אחרים ומדבר עליהם, כי בזה יתרומם כבודו ומעלתו, שהוא חשוב יותר מאחרים, והוא מתכבד בקלון חבירו, כי כל מה שישפיל מעלת חבירו, יותר יוגדל כבודו שהוא חשוב יותר ממנו.

ואנשים הללו בדיבור פיהם שוחטין חבירו, כי חץ שחוט לשונם (ירמיה טו-ז), ואמרו (ערכין טו:) מאי דכתיב (משלי יח-כא) מות וחיים ביד לשון, מה יד ממיתה אף לשון ממיתה ע"ש. והם טובלים ומטהרים עצמם בדם חבירו, ומתכבד בקלון חבירו. ועל כן ללמד לקח להמצורע צוה עליו הכתוב ליקח שתי צפורים, כנגד עצמו וכנגד חבירו,

איש צרוע הוא, טמא הוא, טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו. והצרוע אשר בו הנגע, בגדיו יהיו פרומים, וראשו יהיה פרוע, ועל שפם יעטה, וטמא טמא יקרא (יג-מד). ויש לדקדק למה הזכיר טמא הוא, קודם שאמר טמא יטמאנו הכהן. גם למה אמר בכפל לשון 'טמא יטמאנו'. עוד יש להבין מה שאמר בגדיו 'יהיו' פרומים וראשו 'יהיה' פרוע, הלא זה ציווי על הצרוע מה מוטל עליו לעשות, והוי ליה למימר בגדיו 'יפרום' וראשו 'יפרע'. ושוב כפל עוד הפעם 'טמא טמא' יקרא.

ונראה דאיתא במדרש (ויק"ר יז-ד) אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה וכו', ואף נגעים הבאים על האדם, תחלה הן באים בביתו, חזר בו טעון חליצה, ואם לאו טעון נתיצה. הרי הן באין על בגדיו, חזר בו טעון כביסה, ואם לאו טעון שריפה. הרי הם באים על גופו, חזר בו יטהר, ואם לאו בדד ישב ע"כ. ובאור החיים הק' להלן (יד-לד) העיר, דאם כן למה הקדים הכתוב לומר נגעי בני אדם, והוא היפוך האמור בבעל הרחמים ע"ש.

וראיתי מובא בשם ספר וידבר משה טעם בזה, דאיתא בגמרא (ברכות סא:) ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך (דברים ו-ה), רבי אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך, ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך, אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך ע"כ. והיינו שיש בני אדם קמצנים שחסים על ממונם יותר מצער גופם, והוא מוכן להצטער בנגעי גופו יותר מהפסד בגדו וביתו, ואצלם שורת הרחמים להקדים בנגעי אדם, שכואב לו פחות מהפסד ממונו ע"כ.

ומענתה הצרוע הזוה, שמתחלה באו עליו נגעי אדם, מזהירו הכתוב, שישים אל לבו, שאם לא יתקן מעשיו, סופו יבואו עליו גם נגעי בגדים, ואחר זה נגעי בתים, ויתבונן לשוב בעוד מועד, שלא יבואו עליו שאר הנגעים. וזהו שאמר, 'איש צרוע הוא טמא הוא', שנשטמא בנגעי אדם, אבל יתבונן אשר 'טמא יטמאנו הכהן', שאחר זה יבואו עליו נגעי בגדים ויטמא אותו הכהן, ושוב אחר זה נגעי בתים ויטמאנו עוד הפעם, 'בראשו נגעו', הנגעי אדם שבאו עליו זהו רק ראשיתו. ואם לא ישוב על חטאיו, 'בגדיו יהיו פרומים', שיבואו עליו נגעי בגדים ויקרעו הבגד, ואחר

בכל עת ובכל שעה, ועושה תשובה מאהבה, אשר בזה זדונות נעשו לו זכיות, שעצם החטא מתהפך כאילו במעשה ההוא עשה מצוה, ומאכילת איסור נעשה כאכילת מצוה על ידי תשובה מאהבה. ותשובה כזו לא יצויר רק בישראל שמוטבע בהם אהבת קונם, לא כן אומות העולם, גם כאשר עושים תשובה ומתקבלת, זהו רק תשובה מיראה כעבד לאדונו, אבל שיזכו לנשיאת פנים בתשובתם, להיות זדונות נעשו זכיות, זה לא יתכן באומות העולם.

והנה החטא שבא עליו נגע עבור חטאו, כאשר ישים אל לבו לשוב אל ה', אם התשובה היא רק בשביל יראת העונש, אז זדונות נעשו כשגגות, ישאר עדיין רושם מהנגע, אלא יתמעט שיעורו, ויטהר מטומאתו, ומנגע טמא יתהפך לנגע טהור. אבל אם זוכה לשוב מאהבת ה', אז עצם החטא מתהפך לזכות, כאילו באותה שעה עשה מצוה, ואז מתהפך הנגע לענג. ולכן כאשר נתייראו ישראל בשמעם פרשת נגעים, אמר להם משה, יראה זו שאתם מתייראים שהנגע לא יהפך עיניו, זה שייך לאומות העולם, שאין בהם הכח של תשובה מאהבה שיתהפך החטא לזכות, אבל ישראל בניים למקום, בני א-ל חי, שתשובתם יתכן להיות תשובה מאהבה, אז הנגע מתהפך לענג, ואתם לאכול ולשתות ולשמח.

*

עוד יש בזה רמז, כי המצורע מצווה שכל ימי אשר הנגע בו, בדד ישב, מחוץ למחנה מושבו (ויג-מו), וברש"י בדד ישב, שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו ע"כ. והענין הוא, כי הנגעים באים על החטא, ומוטל עליו לחקור על השורש, מי הביאו למצב זה להתדרדר כל כך, ולא די בריפוי הנגע, אלא יש לרפאות שורשו שלא ישנה עוד בחטא. והסיבה לזה היא, ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם, שמסתובב בין גויי הארץ, וסוקר אחר מעשיהם ותאוותיהם, ויצרו מתגבר עליו וחוטא. והתרופה לזה היא, שיתרחק מהם ולהתבודד רק בין יראי ה', ולא יתקרב לשכן רע ולחבר רע, שלא יביאנו לידי נסיון. ועל כן מורין להמצורע לשנות התנהגותו, 'בדד ישב מחוץ למחנה', שיצא מהמחנה מלראות מעשי יושביה, אלא יסתובב במקום שאין איש, ויתרחק גם משאר טמאים, ואז יהיה אשרי לו, שלא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב. ובהיותו פנוי מביתו וממסחרו, ויושב יחידי בלא טירדות, יהא לו פנאי הרבה להתבונן על מעשיו, ומה חובתו בעולמו, שלא יפסיד עולם עומד עבור עולם עובר.

ולכן כאשר שמעו ישראל פרשת נגעים ונתייראו, אמר להם משה, אתם היושבים כעת במדבר שממה, בלי שום קירבות להאומות, עוסקים כל היום בתורה, אינכם צריכים לחוש לזה, כי אלו לאומות העולם, הכוונה לבני ישראל שמתקרבים להאומות, לראות מעשיהם, המה יכשלו בחטא, ועל ידי הנגעים יצטרכו לשבת בדד מחוץ למחנה, אבל אתם כאן במדבר שנפרדים מדרכי הגויים, לאכול ולשתות ולשמח.

ועץ ארז כנגד עצמו שמגביה כארז, ושני תולעת ואזוב כנגד חבירו, שהשפילו בדיבורי פיו, ושחט את הצפור האחת, לרמוז לו שבדיבורו שחט והרג את חבירו, ואת הצפור החיה, הרומזת עליו, יטבול בדם הצפור השחטה, להורות לו על מעשיו שטבל וטיהר עצמו בדם חבירו ששפך, להתכבד בקלונו, ושלח את הצפור החיה על פני השדה, ללמדו כי הנהגה כזו אין לו מקום בישובו של עולם, ויש לשלחו. ועל כן הקדים הכתוב 'ולקח' למטהר שתי צפורים וגו', שהוא לשון לימוד, על דרך (שם ד-ב) כי 'לקח' טוב נתתי לכם, כדי שהמיטהר ילמוד לקח על מעשיו, יעשה כסדר הזה, וממנה יבין ויתבונן איך התדרדר במעשיו, ומה מוטל עליו לתקן.

*

ובמדרש (ויק"ר טו-ד) איתא, כיון ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו, אמר להם משה אל תתייראו, אלו לאומות העולם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמח ע"כ. והנה המפרשים פירשו, כי נגעים באים ממדת הדין השורה על האדם בשביל חטאו, ולהמתיק הדינים יש להפוך צירוף אותיות נג"ע לצירוף אותיות ענ"ג. ולכן נאמר להלן (ויג-נה) וראה הכהן אחרי הוכבס את הנגע, והנה לא הפך הנגע את עינו וגו' טמא הוא, כי בנג"ע האות ע' היא בסופו, ובענ"ג האות ע' בתחלתו, ובעוד שלא תיקן החטא, לא הפך הנגע את עינו, מסוף התיבה לתחלתו, ולכן טמא הוא. [עייין שם אפרים בפרשתנו]. וזהו שאמר להם משה אל תתייראו, כי יכולים להפוך הנגע לענג, ואתם לאכול ולשתות ולשמח ע"כ.

ובזה יש לרמוז מה שאמר הכתוב (תהלים לג-ח) עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו, להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב, כי בכח הצדיקים להמתיק הדינים, ולהפך האות עי"ן של נג"ע להיות בתחלת התיבה ולעשות מהם ענג. והנה מצורע נחשב כמת דכתיב (במדבר יב-ב) אל נא תהי כמת (נדריים סד), והאות עי"ן בידם של הצדיקים להציל ממות נפשם, שיתרפא צרעתו, ולעשות מנגע ענג, לחיותם ברעב, לאכול ולשתות ולשמח מתוך עונג.

אך אכתי צריך ביאור מה שאמר אלו לאומות העולם, הלא פרשת נגעים לישראל ניתנה ולא לאומות. וגם במה יכולין להמתיק הדינים מהיפוך להיפוך, שתחת נגע יהא ענג. ונראה דאיתא במדרש (תנחומא האזינו ד) ישא ה' פניו אליך (במדבר ו-כז), וכתיב אשר לא ישא פנים (דברים י"ז), עושה תשובה נושא לו פנים. יכול לכל, תלמוד לומר אליך, ולא לאומות העולם ע"כ. ולכאורה יש להבין, דהא מצינו בנינוה שעשו תשובה ונתקבלה, וביטל ה' הגזירה מהם (יונה ג-י). ונראה כי יש שני סוגים של תשובה, חדא, תשובה מיראה, שמתירא מהעונש על החטא, ומתחרט ועושה תשובה, ועל זה אמרו (יומא פו) דזדונות נעשו לו כשגגות. אבל יש סוג שני של תשובה, והיא מאהבתו לקונו, בניים אתם לה' אלקיכם (דברים יד-א), ומתבונן במה שהמריד נגד אביו שבשמים, אחר כל הטובות הרבות שעושה ה' עמו

מוה"ר ר' משה פריימאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בנו למול טוב	מוה"ר ר' אלי בריענער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בנו למול טוב	מוה"ר ר' משה יוסף גלויבער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' מרתני פריס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב
מוה"ר ר' פנחס פריימאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בנו לעול התורה והמצוות	מוה"ר ר' פנחס ראזענבערג הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' יוחנן גרינבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' מרתני פריס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב